

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

Projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest

Izabela Drelich-Sikorska

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Przyszłość
bez azbestu

Warszawa, 9 października 2024 r.

Projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest

- Wdrożenie zmiany Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (zmiana dyrektywą 2023/2668)
- Termin na wdrożenie – **21 grudnia 2025 r.**

Etap prac legislacyjnych:

- Uzgodnienia międzyresortowe, konsultacje publiczne i opiniowanie
- Numer w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów - **UC60**

Zmiany w zasadach inwentaryzacji:

- Zniesienie obowiązku corocznej informacji o wyrobach zawierających azbest - składanie deklaracji **w przypadku zaistnienia zmiany danych**
 - Termin na złożenie nowej deklaracji: **14 dni** od dnia zaistnienia zmiany
 - Okres przejściowy – 6 miesięcy, obligatoryjnie dla wyrobów, które można zabezpieczyć trwale
- Rezygnacja z obowiązku wykonywania **oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**

Deklaracja dotycząca wyrobów zawierających azbest:

- Osoba fizyczna – do **wójta, burmistrza, prezydenta miasta**
- Osoba prawna – do **marszałka województwa**
- Możliwość **weryfikacji deklaracji**:
 - na podstawie Bazy Azbestowej
 - na podstawie dostępnej dokumentacji
 - przez sporządzenie spisu z natury
 - przy wykorzystaniu metod teledetekcyjnych

Obowiązek oznakowania przez użytkującego:

Urządzeń i instalacji

Pomieszczeń, w których
znajdują się urządzenia i
instalacje

Dróg utwardzonych
odpadami zawierającymi
azbest
(trwale niezabezpieczone)

Kontrola obowiązku oznakowania – marszałek województwa

Obowiązki użytkującego:

Usuwa wyroby zawierające azbest

lub

Zabezpiecza wyroby zawierające azbest:

- do czasu ich usunięcia (przez szczelne pokrycie w sposób uniemożliwiający emisję azbestu)

lub

- trwale w przypadkach określonych w projekcie ustawy

Zasady usuwania lub zabezpieczania wyrobów azbestowych:

- powierzenie usunięcia lub zabezpieczenia – wyłącznie wykonawcy prac, który uzyskał **zezwole**nie na usuwanie lub zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest
- w sposób **niestwarzający zagrożenia** dla środowiska oraz życia i zdrowia ludzi
- usunięcie lub trwałe zabezpieczenie – **najpóźniej do dnia 31 grudnia 2032 r.**

Trwałe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest:

- części podziemnych instalacji ciepłowniczych, elektroenergetycznych oraz wyłączonych z eksploatacji podziemnych instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych – **pozostawienie pod powierzchnią gruntu**
- płyty warstwowe lub płyty żeberkowymi znajdującymi się w ścianie ostonowej budynku lub w pokryciach warstwowych połączonych trwale ze ścianą ostonową budynku – **zabudowa w sposób uniemożliwiający emisję azbestu**
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest – **szczelne pokrycie w sposób uniemożliwiający emisję azbestu**

Obowiązki wykonawcy prac:

- Definicja **pracownika** – szersza niż w Kodeksie pracy
- Sporządza i dokumentuje **ocenę ryzyka zawodowego** – dla wielu nowych pracowników
- Zapewnia **szkolenie** w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest:
 - **Zakres podstawowy**
 - **Zakres rozszerzony** – związany z usuwaniem lub zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest

Część podstawowa szkolenia:

- Przepisy dotyczące **bezpieczeństwa i higieny pracy**, z uwzględnieniem narażenia na działanie azbestu, w zależności od charakterystyki zawodu oraz zadań i metod pracy
- **Zastosowanie azbestu i jego właściwości**
- Określenie **rodzaju prac** mogących spowodować narażenie na działanie azbestu
- **Szkodliwość azbestu** dla zdrowia i **profilaktyka zdrowotna**, w tym edukacja antytytoniowa
- Zasady postępowania z **odpadami zawierającymi azbest**

Część rozszerzona szkolenia:

- Zagadnienia z podstawowej części szkolenia
- Stosowanie **maszyn i urządzeń**
- Stosowanie środków mających na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji azbestu
- Instruktaż stanowiskowy

Częstotliwość szkoleń:

- Przed rozpoczęciem pracy
- Okresowo, nie rzadziej niż co 3 lata
- W przypadku nowych potrzeb szkoleniowych

Obowiązki jednostek szkoleniowych:

- „**Jednostka szkoleniowa**” – jednostka organizacyjna prowadząca działalność szkoleniową w dziedzinie bhp, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy
- Obowiązek posiadania **wpisu do rejestru jednostek szkoleniowych**
- **Egzamin** po ukończeniu szkolenia
- **Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia**
- **Rejestr wydanych zaświadczeń**

Obowiązek wykonawcy prac:

Uzyskanie **zezwoleń** na usuwanie lub zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest:

- **Na wniosek** wykonawcy prac
- **Starosta** właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedziby wykonawcy prac
- Termin – **co najmniej 1 miesiąc przed rozpoczęciem działalności**

Procedura uzyskania zezwolenia:

Etap weryfikacji wniosku:

- Wezwanie do uzupełnienia wniosku
- Dokonanie kontrolnego sprawdzenia faktów wskazanych we wniosku

Odmowa wydania zezwolenia:

- w drodze decyzji administracyjnej
- w przypadku wystąpienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w projekcie ustawy

Zezwolenie:

- w drodze **decyzji administracyjnej**
- nie później niż w ciągu **1 miesiąca** od dnia złożenia wniosku, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach nie później niż w ciągu 2 miesięcy
- na czas oznaczony, **nie dłuższy niż 10 lat**

Czas na uzyskanie zezwolenia – **do 20 grudnia 2025 r.**

Cofnięcie zezwolenia:

- na wniosek instytucji państwowych i samorządowych
- kiedy wykonawca prac narusza przepisy projektowanej ustawy, ustawy o odpadach, Kodeksu pracy, bądź działa niezgodnie z zezwoleniem
- obligatoryjne **wezwanie do niezwłocznego zaniechania naruszeń**
- brak zaniechania naruszeń – cofnięcie w drodze decyzji administracyjnej
- odwołanie do **Samorządowego Kolegium Odwoławczego**

Wygaśnięcie zezwolenia:

- po upływie czasu, na jaki zostało wydane
- jeżeli stało się bezprzedmiotowe
- na wniosek wykonawcy prac objętego zezwoleniem

Nowe zadania starosty związane z zezwoleniami:

- **wpisuje wykonawców prac**, którym wydał zezwolenie, do rejestru wykonawców prac
- **aktualizuje dane** w rejestrze wykonawców prac
- dodaje informacje o **zmianie, cofnięciu lub wygaśnięciu** zezwolenia

Obowiązki wykonawcy prac:

- **Plan usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest – załącznik do zgłoszenia**
 - **Zgłoszenie zamiaru przeprowadzenia prac:**
 - właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy
 - właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu
 - właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska
 - właściwemu organowi nadzoru budowlanego
- Termin zgłoszenia: co najmniej **14 dni** przed przystąpieniem do prac

Obowiązki wykonawcy prac w zakresie ochrony zdrowia pracowników:

- Aktualizacja zasad ochrony pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu - obecnie zawarte w rozporządzeniach
- **Wykonawca prac zapewnia** przy pracach polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest:
 - **stały nadzór techniczny** prawidłowości wykonywania prac
 - ograniczenie **do minimum** liczby osób pracujących w narażeniu na działanie azbestu
 - maszyny, urządzenia, metody pracy eliminujące lub ograniczające do minimum emisję azbestu
 - odpowiednia odzież, obuwie robocze, środki ochrony indywidualnej

Warunki bezpiecznego usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest:

- obowiązki w zakresie **zabezpieczenia miejsca wykonywania prac**
- **zasady usuwania wyrobów** zawierających azbest
- zasady usuwania wyrobów zawierających azbest **w pomieszczeniach**
- obowiązki wykonawcy prac **po zakończeniu prac na danej zmianie roboczej**

Baza Azbestowa:

- Administrowanie Bazą Azbestową – zadanie publiczne
- Rejestry wyrobów zawierających azbest stają się Bazą Azbestową
- Dotychczasowe konta stają się kontami w Bazie Azbestowej

Moduły Bazy Azbestowej obejmują:

- wyroby zawierające azbest
- użytkujących
- składowiska odpadów
- rejestr wykonawców prac
- rejestr jednostek szkoleniowych

Zadania wójta, burmistrza lub prezydenta miasta:

- **wprowadza** do Bazy Azbestowej **informacje** dotyczące wyrobów zawierających azbest i użytkujących;
- **aktualizuje** je w terminie 1 miesiąca od dnia złożenia deklaracji lub przeprowadzenia weryfikacji
- **przetwarza i zabezpiecza** przed utratą **informacje** gromadzone w Bazie Azbestowej, zapewnia bezpieczeństwo przetwarzanych informacji
- **generuje raport** w Bazie Azbestowej za poprzedni rok kalendarzowy i przedkłada go corocznie do dnia 31 marca marszałkowi województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej

Zadania marszałka województwa:

- **wprowadza** do Bazy Azbestowej **informacje** dotyczące wyrobów zawierających azbest oraz użytkujących; aktualizuje je w terminie 1 miesiąca od dnia złożenia deklaracji lub przeprowadzenia weryfikacji
- **wprowadza i aktualizuje dane o składowiskach odpadów**
- przetwarza i zabezpiecza przed utratą informacje gromadzone w Bazie Azbestowej, zapewnia bezpieczeństwo przetwarzanych informacji
- **weryfikuje oraz akceptuje raport** dotyczący informacji o wyrobach zawierających azbest za poprzedni rok kalendarzowy w terminie do dnia 15 listopada
- wzywa właściwy organ do przesłania raportu w przypadku niewykonania obowiązku

Zadania powierzone na podstawie odrębnych porozumień

- **starosta, zarząd związku międzygminnego lub zarząd związku metropolitalnego** – realizacja zadań w zakresie powierzonym przez właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na podstawie odrębnych porozumień, dla każdej gminy odrębnie

Nowe zadania Ministra Rozwoju i Technologii w zakresie rejestru jednostek szkoleniowych:

- Integralna część Bazy Azbestowej
- **Procedura wpisu jednostek szkoleniowych do rejestru:**
 - Termin na złożenie wniosku – na co najmniej **1 miesiąc** przed rozpoczęciem działalności szkoleniowej
 - Wezwanie do uzupełnienia
 - Dokonanie kontrolnego sprawdzenia faktów
 - Odmowa wpisu w drodze decyzji administracyjnej
- Wniosek o wpis do rejestru, wniosek o zmianę, wniosek o wykreślenie – **w formie elektronicznej**

Dostęp do informacji zawartych w Bazie Azbestowej:

- nieodpłatnie
- za pośrednictwem strony internetowej wskazanej pod adresem elektronicznym określonym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw gospodarki – z wyjątkiem informacji dotyczących użytkujących
- podmioty i zakres dostępu do danych wskazane w projekcie ustawy

Opieka socjalna i zdrowotna dla pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na azbest:

- Uwzględnienie w projekcie **pracowników i byłych pracowników**
- Dla **byłych pracowników** – dotychczasowe uprawnienia:
 - Dodanie **jednego zakładu do załącznika**
 - Formularz badań profilaktycznych
- Dla **obecnych pracowników**:
 - Formularz badań profilaktycznych
 - Przepisy Kodeksu Pracy
- Jednostka koordynująca badania profilaktyczne – **Instytut Medycyny Pracy**

Administracyjne kary pieniężne za naruszenie przepisów przez użytkowników:

- za **brak złożenia** lub **brak aktualizacji deklaracji**
- za **brak oznakowania** urządzeń, pomieszczeń, w których się one znajdują lub dróg
- Organy wymierzające karę:
 - wójt, burmistrz, prezydent miasta w stosunku do użytkującego, który jest osobą fizyczną niebędącą przedsiębiorcą
 - marszałek województwa

Administracyjne kary pieniężne za naruszenie przepisów przez wykonawców prac:

Przykładowy katalog naruszeń:

- brak sporządzenia oceny ryzyka zawodowego, informowania o ryzyku zawodowym pracownika, brak weryfikacji oceny ryzyka zawodowego
- brak szkoleń pracowników, osób kierujących lub nadzorujących tych pracowników
- brak zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest
- brak opracowania Planu prac przed rozpoczęciem prac
- brak zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia prac polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi lub właściwym organom, w terminie określonym w projekcie ustawy
- brak zapewnienia odpowiednich maszyn i urządzeń stosowanych przy pracach polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest oraz warunków ich użytkowania

Administracyjne kary pieniężne:

- **Organy wymierzające kary:**
 - właściwy inspektor pracy
 - właściwy państwowy powiatowy inspektor sanitarny
 - właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska
 - właściwy organ nadzoru budowlanego (wyłącznie w przypadku braku zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia prac polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów azbestowych w terminie wskazanym w projekcie ustawy)

Finansowanie usuwania azbestu – zmiany w przepisach:

- **Ustawa – Prawo ochrony środowiska:**
 - Działania edukacyjne i informacyjne
 - Uwzględnienie usuwania azbestu przy innych działaniach
- **Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:**
 - Programy operacyjne i inne programy
- **Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków:**
 - Przedsięwzięcie remontowe i termomodernizacyjne
 - Przedsięwzięcie niskoemisyjne

Okresy przejściowe w projekcie ustawy:

- Do **20 grudnia 2025 r.** – na nowe oceny ryzyka zawodowego, na nowe zaświadczenia o ukończeniu szkolenia, na uzyskanie zezwolenia
- Przedłużenie z mocy prawa zaświadczeń o ukończeniu szkolenia, których ważność minęłaby między **1 czerwca a 20 grudnia 2025 r.**, jednakże nie dłużej do 20 grudnia 2025 r.
- Etykiety oznakowania – zachowują ważność obecnie wyprodukowane i wprowadzone do obrotu do czasu pełnienia swojej funkcji

Akty wykonawcze Ministra Rozwoju i Technologii do projektu ustawy:

- wzór deklaracji dotyczącej wyrobów zawierających azbest
- sposób oznakowania instancji, urzędzeń, pomieszczeń oraz dróg o potencjalnym ryzyku narażenia na działanie azbestu
- szkolenie w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest
- sposób oznakowania miejsca wykonywania prac oraz wzór i sposób oznakowania odpadów
- funkcjonowanie Bazy Azbestowej

Akty wykonawcze Ministra Zdrowia do projektu ustawy:

- badania profilaktyczne pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na azbest
- wykaz leków
- leczenie uzdrowiskowe

Pełna transpozycja przepisów Dyrektywy 2023/2668

(w szczególności art. 7, 8, 10, 21 oraz załącznika I) - działania legislacyjne Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Zdrowia, Rady Ministrów

- ✓ wymogi dotyczące pomiaru, pobierania próbek i metod liczenia włókien azbestu w powietrzu w miejscu pracy
- ✓ zmiana najwyższego dopuszczalnego stężenia włókien azbestu w powietrzu na stanowisku pracy
- ✓ rozszerzenie wykazu azbestozależnych chorób zawodowych

Niektóre wymogi Dyrektywy 2023/2668

- ✓ **do 20 grudnia 2029 r.** - **0,01** włókna na cm^3 jako średnia ważona w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA)
- ✓ **od 21 grudnia 2029 r.:**
 - **0,01** włókna na cm^3 jako średnia ważona w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA) uwzględniając włókna o długości większej niż 5 mikrometrów, szerokości mniejszej niż 3 mikrometry i stosunku długości do szerokości większym niż 3:1albo
 - **0,002** włókna na cm^3 jako średnia ważona w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA)
- ✓ liczenie włókien przy pomocy **mikroskopii elektronowej** lub **alternatywnej metody zapewniającej równoważne lub dokładniejsze wyniki**
- ✓ szerszy niż wynikający z dyrektywy 2009/148/WE, **zgodny z aktualnym stanem wiedzy, wykaz azbestozależnych chorób zawodowych oraz ich rejestr**

Zmiany mogą wymagać następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

Dziękuję za uwagę!

Izabela Drelich-Sikorska

**Przyszłość
bez azbestu**

Warszawa, 9 października 2024 r.